

4)

GÖTEBORG
TÖRSLANDA 173/201
TÖRSLANDA
BOPLATSOMRÅDE STENÅLDER
FYNDRAPPORTER 1982

INV. NR 49500

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1981:2

RIKSANTIKVARIEÄMBETET OCH
STATENS HISTORISKA MUSEER
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

Gam. 30/8.5 10 JAN. 1986

To 173/201

Datum 21 oktober 1985

Dnr 1234/84

Göteborgs arkeologiska museum
Norra Hamngatan 14
411 14 GÖTEBORG

Till riksantikvarieämbetet och statens historiska museer
har inkommit rapport över boplatsundersökningar inom
Tuve, V Frölunda och Lundby socknar, Västergötland,
Torslanda, Bohuslän

Undersökningen utförd år 1981

Rapport inlämnad 1983

Meddelande om Eder möjlighet att begära överlåtelse av
fyndet har översänts

Fyndet har/~~har ej~~ begärts av Eder

Vid föredragning 21 oktober 1985 har riksantikvarieämbetet/
statens historiska museer beslutat att statens rätt med av-
seende på ovannämnda fynd enligt 13 § FML överlåtes på

Göteborgs arkeologiska museum

~~Fynden jämte förteckning över dessa kommer att översändas
genom statens historiska museer~~

Enligt 13 § FML kan statens rätt till fynd överlåtas till
museum som för framtiden har att taga erforderlig vård om
föremålet. Mottagaren får icke utan riksantikvarieämbetets
och statens historiska museers medgivande avhända sig fyndet.

RIKSANTIKVARIEÄMBETET

B1. A

Margareta Biörnstad
Margareta Biörnstad

Elisabeth Allard
Elisabeth Allard

TORSLANDA 173/201, TORSLANDA
BOPLATSOMRÅDE, STENÅLDER

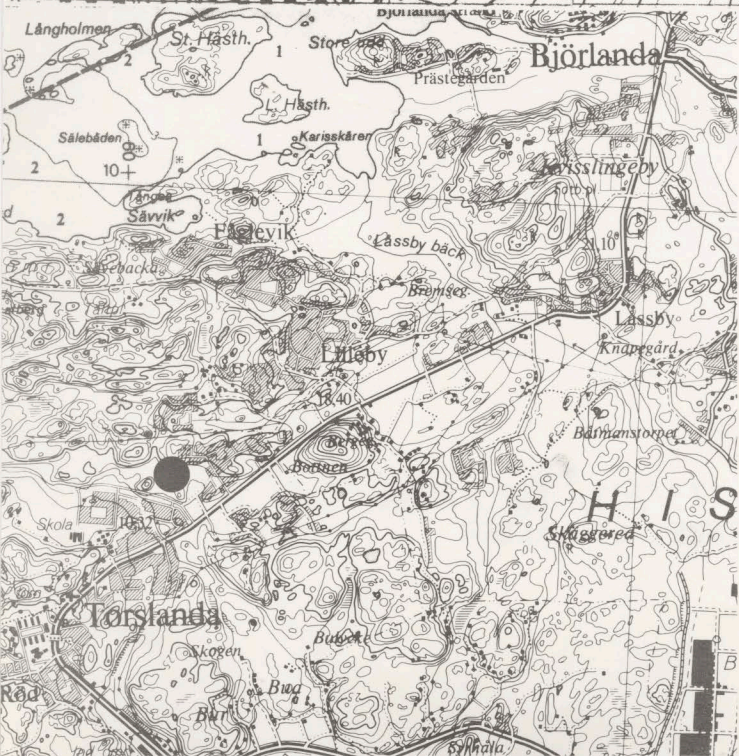

Fig 1.

Ekonomisk karta med undersökningsområdet markerat.

Skala 1:10 000

Översikt. Skala 1:50 000

Economic map showing the investigation area.

Scale 1:10 000

General view. Scale 1:50 000

TORSLANDA 173/201, TORSLANDA BOPLATSOMRÅDE, STENÅLDER

Ingela Klasson

Provundersökning av två stenåldersboplatser på Hisingen. På boplatserna har tidigare plockats rika fynd av flinta, bl a ett stort antal redskap som daterar boplatserna till äldre mesolitikum, Lihultkultur samt neolitikum.

Vid årets undersökning kunde det konstateras att några av provgroparna innehöll två fyndhorisonter, där det undre lagret dateras till mesolitikum.

Vid undersökningen tillvaratogs en stor mängd flinta. De enda redskap som finns i materialet, en skivvyxa, en knacksten, en borrhets samt några tvåreggade pilspetsar, ger inte någon säker datering.

I provgrop 111 låg under ploglagret en mängd sten som kan vara från en konstruktion. Detta kunde ej avgöras vid provgrävningen. I övrigt fanns inga konstruktioner.

UTGÅNGSLÄGET

Boplatserna To 173 och To 201 upptäcktes 1916 då Johan Alin ytplockade en del fynd här. Platserna har sedan besökts vid flera tillfällen och relativt många fynd har samlats in.

Fynden från To 173 utgörs bl a av 25 kärnyxor, 3 flintyxor, 23 skivyxor, 6 Lihultyxor, 1 handtagskärna. Fynden dateras till äldre mesolitikum och Lihultkultur. Från denna boplatser har i övrigt plockats flera kärnor, spån, avslag och övrig flinta, skrapor och knackstenar. Fynden förvaras på Göteborgs arkeologiska museum. (Not 1).

Fynden från To 201 utgörs bl a av 2 skivyxor och 2 kärnyxor, 1 yxa av Limhamnstyp, fragment av ett slipat redskap samt 1 mikrospånkärna. I övrigt finns avslag och obearbetad flinta, samt kärnor. Yxorna och mikrospånkärnan dateras till mesolitikum, medan det slipade fragmentet troligen är neolitiskt. Det övriga materialet ger inga hållpunkter för en datering. Fynden förvaras på Göteborgs arkeologiska museum. (Not 2).

MILJÖ

Boplatserna ligger i Tumledalen på

västra Hisingen i Göteborgs kommun. (Fig 1). Norra delen av boplatsoområdet utgörs av berg. Området sluttar svagt åt SÖ och begränsas i söder av Gamla Torslandavägen. Genom boplatsoområdet löper en mindre uppfartsväg. Östra delen begränsas av villor, västra av åker och betesmark. (Fig 2). Största delen av området är uppodlat och utgörs av åker. To 173 går in i en dal mellan två berg. På bergen på båda sidor om dalen finns det tänkbara boplatsslägen. (Fig 3). Genom att dessa delar ligger utanför det planerade exploateringsområdet undersöktes ej dessa närmare. Området ligger på en nivå av 18-20 m över nuvarande havsnivå.

ANLEDNING TILL UNDERSÖKNINGEN

Boplatserna undersöktes med anledning av planerad villabebyggelse. Den ingick i en större undersökning som omfattade sammanlagt 6 boplatser. Undersökningen pågick i fem veckor, med en arbetsstyrka som bestod av fem arkeologer.

PROBLEMSTÄLLNING

Undersökningen hade som mål att avgränsa boplatserna geografiskt, datera dem samt undersöka om eventuella bebyggelse lämningar kunde konstateras.

METOD

De två boplatserna låg i anslutning till ett sammanhängande åkersystem. Då den upp-plöjda ytan mellan de två boplatserna innehöll slagen flinta, utvidgades undersökningen till att omfatta hela åkerytan. Boplatsen kallas To 173/201. Undersökningen inleddes med att ytplocka åkrarna. För detta gjordes en indelning i fyra zoner (Fig 4).

Några av provgroparna (provgrop 142-145) grävdes med grävmaskin för att få en bättre uppfattning om lagerföljden. I dessa provgropar tillvaratogs inga fynd.

För ytplockningen ägnades olika lång tid åt de fyra zonerna. Delvis beroende på besök av skolklasser, som fick ytplocka delar av området.

Fynden från de gropar där det fanns två fyndhorisonter är av misstag ej separerade. Lagerbeskrivning gjordes för varje grop.

UNDERSÖKNINGEN

Lagerföljden i området varierar. I huvudsak kan följande lagerföljdstyper urskiljas:

1. Sandblandad humus - postglacial lera - fin sand (i vissa gropar lerig sand eller grus/senglacial lera).
2. Sandblandad humus - sand (i vissa gropar grus) - senglacial lera, provgrop 97, 108, 109, 116, 117, 121, 128.
3. Sandblandad humus - lera (den postglaciala leran går ihop med den senglaciala leran). Provgrop 88, 90, 93, 110, 112, 114, 115, 123, 124.
4. Humus - morän (96, 99, 106, 132).

Angående de olika lagerföljdstypernas fördelning över boplatksområdet framträder ingen klar fördelning. De gropar som innehåller postglaciala lerlager ligger i östra delen

Fig 2.

Boplatsen fortsätter in i en gip bortanför husen. Från Sydöst.

Neg. nr. B 9994

The settlement site continues into a ravine beyond the houses. View from the south-east.

Fig 3.

Neg. nr. B 9995

Boplatsen fortsatte in i en gip. Här gjordes många fynd av flinta vid ytplockningen. Från sydöst.

The settlement site continued into a ravine. Many finds of flint were made during the surface collection. View from the south-east.

mellan 18-20 m ö h, medan de i västra delen ligger ett par meter lägre. Skillnaden beror troligen på topografiska skäl, där den östra delen är mer öppen medan den västra är en svagt sluttande dalgång.

I de fall då leran låg direkt under den sandblandade humusen, kan här ha funnits ett sand/gruslager som vid plöjning har blandats in i ploglagret.

I några av provgroparna; 102, 103, 120, 132, 133 och 146 fanns ett kulturlager bestående av humusblandad sand med hög organisk halt. Lagrets tjocklek varierade mellan ca 0,1 - 0,3 m. Kulturlagret låg, utom i provgrop 146, under den postglaciala leran. I provgrop 146 låg det omedelbart ovanpå det postglaciala lerlagret. I provgrop 111, låg i det järnrika gruset under den sandblandade

humusen, en stenpackning. Stenarnas storlek var ca 0,2 x 0,1 m. Eventuellt kan det vara fråga om en bebyggelse lämning. Läget i en svag sydsluttning och intill ett berg är bra ur bebyggelsesynpunkt. Stenpackningen undersöktes inte närmare.

Den sen-glaciala leran är i flera groppar bestämd genom förekomst av musslan *Malcama Calcaria*.

FYNDEN

Fynden utgörs till största delen av flinta, samt enstaka fynd av keramik och kvarts.

Ytplockningen gav en stor mängd fynd, mest avslag, men också bl a kärnor.

På zon 1 plockades ca 140 avslag, 1 övrigt redskap, samt flera kärnor av flinta.

Fig 4.

Plan över bopplatsen med provgroparna och zonindelningen markerade. Skala 1:2 000.

Plan showing the settlement site with the trial-pits and the zone-division. Scale 1:2 000.

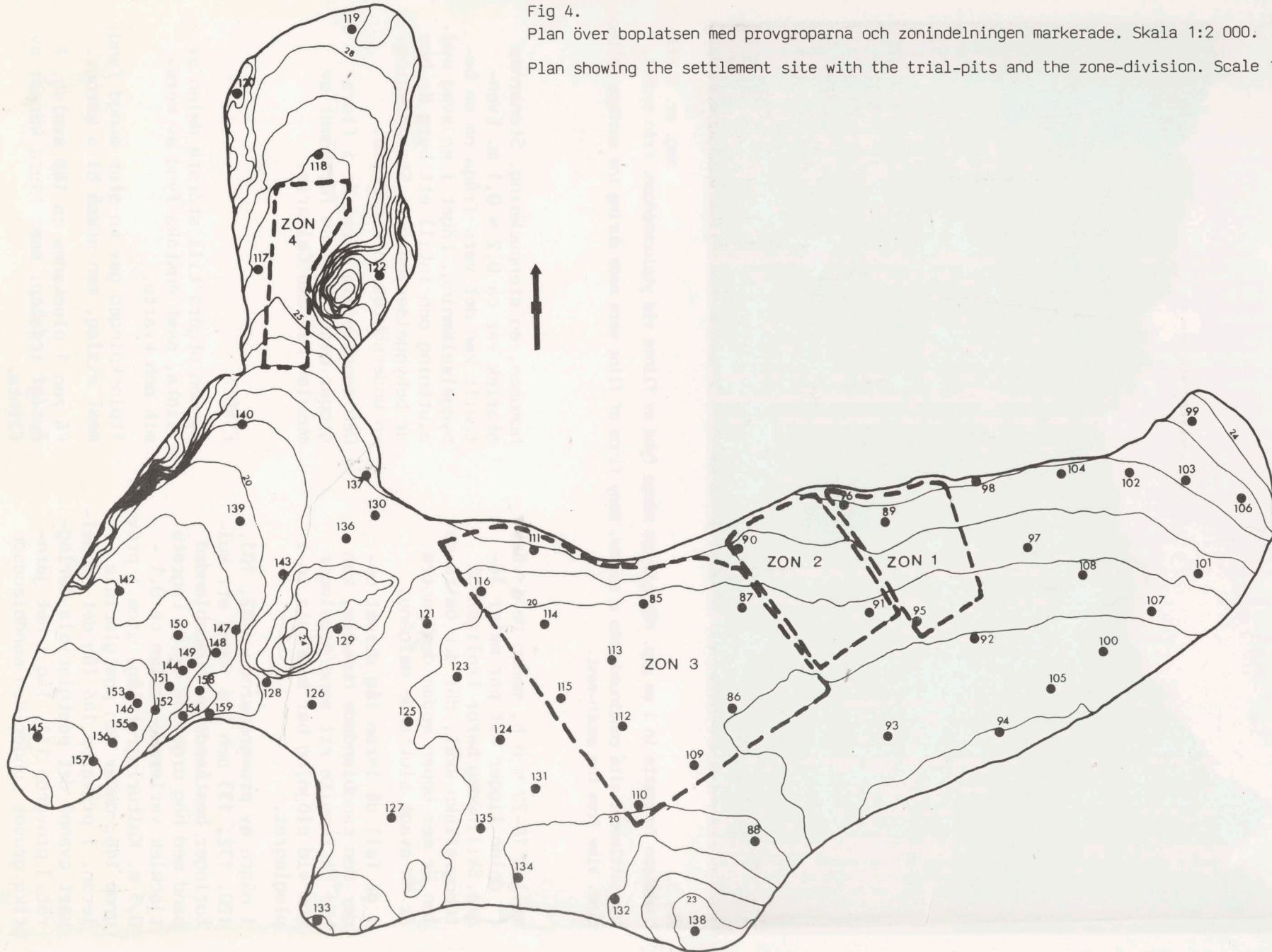

Fig 5.

Neg. nr. B 9996

På kullen mitt i bilden upptäcktes rester efter ett bortodlat järnåldersgravfält. Från öster.

On the hillock in the middle of the picture the remains of a subsequently cultivated Iron Age grave-field were discovered. View from the east.

Zon 2 gav ca 70 avslag, ett par kärnor av flinta samt *ett stycke med tillhuggning*.

Zon 3 gav 80 avslag, en *tväreggad pilspets* och en *knacksten*.

Zon 4 gav ca 20 avslag och en *borrspets*.

Inget av materialet är daterbart. Flintan är av en tät/finkornig kvalitet.

I några provgropar fanns två fyndhorisonter, i provgrop 94, 105, 107, 130. I dessa gropar med undantag för provgrop 94, fanns i det undre fyndlagret fläckar med kol. Från de provgropar som grävdes med maskin, provgroparna ~~142-146~~ tillvaratogs inga fynd. *141-145*

Fynden i provgroparna utgörs före-

trädesvis av avslag och obearbetad flinta. I provgrop 101 tillvaratogs en *skivvyxa*. Bestämningen är tveksam och den kan därför inte användas som grund för datering.

Förutom ovannämnda fynd låg i några provgropar också *plattformskärnor*. Bland fynden märks även två *tväreggade pilspetsar*.

Det är ett fåtal av fynden som går att datera. De tväreggade pilspetsarna från provgrop ~~159~~ och från zon 3 kan tillhöra Lihultkultur och därmed dateras till slutet av äldre stenålder. 158

Keramiken utgörs av grovt magrat, mörkt gods. Den går ej att datera närmare. Keramik påträffades i provgroparna 146 och 152. Dessa båda gropar ligger intill varandra, varför ett samband kan finnas.

SAMMANFATTNINGSTABELL

To 173/201 Inv nr GAM 49500

FLINTA	St	St	
Skivyxa		Skedskrapa	
Skivmejsel		Kniv	
Kärnyxa		Stickel	
Slipad yxa - Mejsel		Spån med inhak	
A. Spetsnackig		Avslag med inhak	
B. Spetsnackig, förarbete		Spån med retusch	6
C. Tunnackig		Mikrospån med retusch	
D. Tunnackig, förarbete		Avslag med retusch	10
E. Tjocknackig		Kärnborr	
F. Tjocknackig, förarbete		Stycke med tillhugning	2
G. Håleggad		Kombinerat redskap	
H. Håleggad, förarbete		Knacksten	1
I. Tunnbladig		Övrigt redskap	1
J. Tunnbladig, förarbete		Plattformsjärna	2
K. Yxa med utsvängd egg		A. Konisk kärna med en plattform	
L. Yxa med utsvängd egg, förarbete		B. Kölformig kärna med en plattform	
M. Yxa av obestämbart typ		C. Övrig kärna med en plattform	10
N. Yxa av obestämbart typ, förarbete		D. Ensidig kärna med två motstående plattformar	3
O. Mejsel		E. Cylindrisk kärna med två motstående plattformar	
P. Mejsel, förarbete		F. Övrig kärna med två el flera plattformar	
Q. Fragment av slipad yxa/mejsel		Bipolär kärna	
R. Avslag av slipad yxa/mejsel		Övrig kärna	10
Mikrolit		Kärnfragment	
A. Lancett		A. Plattformsavslag	1
B. Segment		B. Sidofragment	
C. Trekant		C. Ryggspån	
D. Trapets		Mikrospånkärna	
E. Rektangel		A. Konisk mikrospånkärna med en plattform	
F. Rombisk		B. Handtagsjärna med en plattform	
G. Övrig mikrolit		C. Övrig mikrospånkärna med en plattform	
Hullingspets		D. Cylindrisk mikrospånkärna med två plattformar	
Eneggad spets		E. Övrig mikrospånkärna med två plattformar	
Tväreppad spets	1	F. Fragment av mikrospånkärna	
Tångspets		Mikrostickel	
Spånspets med tånge		Spån	6
A. Becker typ A		Korta spånfragment	11
B. Becker typ B		Mikrospån	3
C. Becker typ C		Avslag	723
D. Becker typ D		Splitter	224
Flathuggen spets		Övrig flinta	2567
A. Med tånge		BERGART	
B. Utan tånge		KVARTS	47
Borrspets	1	SKIFFER	
Övrig retuscherad spets		ÖVRIGT	
Dolk		Övrig flinta med retusch	7
A. Lomborg typ I		Bränd lera	4
B. Lomborg typ II		Brända ben	3
C. Lomborg typ III		Keramik	9
D. Lomborg typ IV		Slagg	1
E. Lomborg typ V		Fragment av kärna	2
F. Lomborg typ VI			
G. Obestämbart typ			
Skära			
Flathugget redskap av obestämd typ			
Eldslagningssten			
Spånskrapa			
A. Enkel			
B. Dubbel			
Rundskrapa			
Avslagskrapa			
A. Enkel			
B. Dubbel			

I den s k Göteborgsinventeringen som gjordes 1916, finns uppgifter om ett järnåldersgravfält på höjdpartiet söder om boplatserna. Enligt uppgift kallas platsen för Toften. I beskrivningen står bl a: "Enligt Oedman... fanns på hans tid (1734), 30 gravhögar på platsen, somliga högar hade fotkedja. Platsen omnämns av Holmberg: På hans tid voro alla högarna bortodlade (1840-talet). Inga högar är nu synliga på platsen, men lantbrukaren Ludvig Andersson, Änghagen Torslanda, meddelade att man för omkring 30 år sedan vid odlingsarbete på platsen funnit lerkrukor med aska. Nämnade Karl Olsson upplyste ävenledes, att man trodde, att byn fordom legat på "Toften". Där skulle förr varit spår av tomtningar".

Vid undersökningen av boplatserna grävdes några gropar, 132 och 138, i västra delen av området. Groparna grävdes i små tuviga förhöjningar, ca 0,1 m höga. (Fig 5). I båda groparna fanns brända ben. Under den sandblandade humusen i provgrop 138 fanns ett mörkfärgat grusigt sandlager i vilket låg mycket små fragment av brända ben. Då dessa var för små att analysera, fick de ligga kvar. Under detta lager låg stenar som var ca 0,15-0,20 m stora.

I provgrop 132 fanns under den sandblandade humusen ett lager med hög organisk halt och här fanns även enstaka kolfragment. I detta lager låg 1 avslag, 2 kermiskärvor, samt brända ben. Vid en osteologisk analys (Exkurs 1), kunde konstateras att det var ben från en människa. Ålder uppskattas till 40-60 år, men det gick inte att könsbestämma benen.

Keramiken var svart och finmagrad och kan härröra från en gravurna från järnåldern. Båda groparna grävdes ca 0,5 x 0,5 m. Fynden bekräftar förekomsten av ett gravfält här.

SUMMARY

Sample investigation of two Stone Age dwelling sites on Hisingen. Abundant finds of flints have previously been made on the sites, including a large number of tools which date the sites to the later Mesolithic, Lihult-culture and Neolithic periods.

During the year's investigation it was established that some of the test pits contained two find-horizons, of which the lower stratum was dated to the Mesolithic.

A large number of flints were collected during the investigation. The only tools amongst this material, a flake axe, a hammerstone, an awl point and a number of transverse-pointed arrowheads, cannot be dated with certainty.

In test pit 111 a number of stones lying under the tilled stratum may be part of a construction. Whether this was the case could not be determined during the test excavation. Otherwise no constructions were found.

LITTERATUR

Andersson, S., Rex-Svensson, K., Wigforss, J., 1978: Sorteringsschema för flinta. Fyndrapporter 1978.

NOTER:

1. Inv nr GAM **To 173**: 10168-10178, 30340-30351, 30352-30359, 32108-32115, 32166-32118, 33334-33336, 53857-53872, 68868-68915, 69215-69241, 83812.
2. Inv nr GAM **To 201**: 10179-10182, 30360-30366, 35571-49265, 49372, 49402, 53252-53253, 63251-63262, 69158.

I GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUMS

ARKIV: *)

Administrativa uppgifter

Fyndtabell

Provgropsbeskrivning

Diabilder

NATURVETENSKAPLIGA BESTÄMNINGAR

Benbestämning, se Exkurs 1

*) SE KOMMENTAR NÄSTA SIDA!

KOMMENTAR TILL UNDERSÖKNINGSRAPPORT ÖVER
GÖTEBORG, Torslanda 173/201, Västra Änghagen; boplatssområde, stenålder.
FYNDrapporter 1982

I rapporten anges att kompletterande material finns i GAM:s arkiv. Bl a hänvisas till fyndtabell. Någon sådan finns inte. I rapporten ingår enbart sammanfattningstabell som ej anger fyndens läge vid tillvaratagandet.

Till arkivrapporten har sammanbundits kopior av katalogkort som får tjäna som fyndtabell. Katalogkortens lägesangivelser (pg-nr, zon etc) har hämtats direkt från de fyndaskar i vilka platsledaren presenterat sitt fyndmaterial. Några kopplingar mellan lagerföljdsbeskrivningarna och fynden är därför ej möjliga.

I rapporten hänvisas även till "Benbestämningar. Se Exkurs 1." Detta syftar på exkurserna i FYNDrapporter 1982.

LAGERFÖLJDEN I PROVGROPARNA

Torslanda 201/173

Provgrop 85:

Lagerföljden:

Lerblandad humus	0,25 m
Lerblandad humus - mörkare	0,05 m
P. gl lera	0,15 m
Fin sand (strandsand)	0,30 m
S. gl lera	-

Provgrop 86:

Lagerföljden:

Sandblandad humus	0,20 m
P. gl lera - gul	0,18 m
S. gl lera - grå	-

Provgrop 87:

Lagerföljden:

Sandblandad humus	0,25 m
P. gl lera	0,16 m
Fin sand	0,06 m
S. gl lera	-

Provgrop 88:

Lagerföljden:

Lerblandad humus, ngt sand	0,22 m
Lera	0,45 m

Provgrop 89:

Lagerföljden:

Sandig humus	0,30 m
Fin mo, P. gl	0,14 m
Grusig sand	0,36 m
Berg	

Provgrop 90:

Lagerföljden:

Humus med ngt sand	0,25 m
S. gl lera ?	0,30 m
	0,022 m

Provgrop 91:

Lagerföljden:

Humus med ngt sand	0,35 m
P. gl lera	0,10 m
Sand	0,02 m
S. gl lera	

Provgrop 92:

Lagerföljden:

Humus med ngt sand	0,30 m
P. gl lera	0,20 m
Lerig sand	0,05
S. gl lera	

Provgrop 93:

Lagerföljd:	
Humus med ngt sand	0,24 m
Lera	0,20

Provgrop 94:

Lagerföljd:	
Humus med ngt sand	0,20 m
P. gl lera	0,14 m
Grus	0,05 m
S. gl lera	-

Provgrop 95:

Lagerföljden:	
Humus m ngt sand	0,28 m
P. gl lera	0,10 m
Lerblandad sand	0,05 m
Lera	

Provgrop 96:

Lagerföljden:	
Humus med ngt sand	0,27 m
Morän, rostfärgad	0,10 m
Morän, opåverkad	0,40 m

Provgrop 97:

Lagerföljden:	
Humus med ngt sand	0,40 m
Sand - strandsand	0,18 m
S. gl lera	

Provgrop 98:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,19 m
Grus	0,12 m
Fin mo	0,70 m
Sand	-
S. gl lera	-

Provgrop 99:

Lagerföljden:	
Gräs	0,02 m
Humusblandad sand	0,15 m
Morän, rostfärgad	0,18 m
Morän, ljus, finare	0,10 m
Morän, opåverkad	-

Provgrop 100:

Lagerföljden:	
Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,35 m
Lera P. gl	0,16 m
Sand	0,05 m
S. gl lera	-

(- = uppgift saknas)

To 201/173

Provgrop 101:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,18 m
Fin sand - grov mo	0,23 m
Grus	0,10 m
S. gl lera	-

Provgrop 102:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,25 m
Kulturlager	0,12 m
Grus	0,20 m
Fin mo	0,38 m
Sand	0,04 m
S. gl lera	-

Provgrop 103:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,20 m
Mörkfärgat lager	0,16 m
Sand	0,40 m
Sand med lerskikt	0,20 m
S. gl lera	-

Provgrop 104:

Lagerföljd:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,25 m
Fin mo	0,42 m
Gyttjig, grov lera	-
S. gl lera	-

Provgrop 105:

Lagerföljd:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,23 m
P. gl lera	0,13 m
Grus	0,06 m
S. gl lera	-

Provgrop 106:

Lagerföljd:

Förna	0,02 m
Humusblandad morän	0,25 m
Anrikad morän	0,23 m
Opåverkad morän	-

Provgrop 107:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,35 m
P. gl lera	0,20 m
Fin sand - grov mo	0,10 m
Grov sand	0,05 m
S. gl lera	-

Provgrop 108:

Lagerföljden:	
Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,25 m
Grus	0,13 m
Lera	

Provgrop 109:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,40 m
Gyttjeartat lager	0,28 m
S. gl lera	-

Provgrop 110:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,20 m
Lera P. gl	-
Lera S. gl	-

Provgrop 111:

Lagerföljd: ~~nas~~	-
Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,30 m
Grus - rostfärgat	-

Provgrop 112:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,30 m
Lera	-

Provgrop 113:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,30 m
P. gl lera	0,05 m
Sand	0,04 m
S. gl lera	-

Provgrop 114:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,25 m
Lera	0,40 m

Provgrop 115:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,40 m
Lera	-

Provgrop 116:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,45 m
Sand	0,20 m
S. gl lera	-

Provgrop 117:

~~Uppgift saknas~~ se sid 81. -

Provgrop 118:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,22 m
Grov lera - ngt organsik	0,14 m
Sandig gyttja	0,28 m
Lerig, grusig sand	0,20 m
S. gl lera	-

Provgrop 119:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,24 m
Grus, rostfärgat	0,20 m
Grus, mörkfärgat	0,10 m
S. gl lera	0,10 m
Berg	

Provgrop 120:

Förna	0,02 m
Humus	0,27 m
Sand - gul	0,10 m
Boplatslager ? m kol o hög org halt	0,27 m
Grus, sand med lera	0,25 m
Sandig lera	0,10 m
Grus	0,05 m
S. gl lera	-

Provgrop 121:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,20 m
Gyttja	0,25 m
S. gl lera	-

Provgrop 122:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Humusblandad sand m org mat.	0,20 m
Humusblandad sand	0,07 m
Berg	-

Provgrop 123:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,38 m
Sand	0,01 m
Lera	-

Provgrop 124:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,20 m
Gyttja	0,05 m
Lera	-

Provgrop 125:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,30 m
Gyttja m kol	0,35 m
S. gl lera	-

Provgrop 126:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,30 m
Sandig, gyttjig lera	0,12 m
Lera	-

Provgrop 127:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,27 m
Silt	0 25 m

Provgrop 128:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,30 m
Grus	0,10 m
Lera	-

Provgrop 129:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,43 m
Hårt sediment	0,35 m

Provgrop 130:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,20 m
P. gl lera	0,22
Grov sand, lerig, med kol	0,03 m
S. gl lera	-

Provgrop 131:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,32 m
Gyttja	0,10 m
Lera	-

Provgrop 132:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,39 m
Sandblandad humus, ngt mörkare, m kol	0,14 m
Morän	0,50 m
Berg	-

Lagerföljden:

Provgrop 133:

Lagerföljd:	
Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,40 m
Kulturlager	0,10 m
Hårt packad silt	0,30 m

Provgrop 134:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,30 m
Gyttjig sand	0,15 m
Sandig gyttja	0,17 m
Gyttjig sand	0,08 m
Sandig lera	-

Provgrop 135:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,30 m
Gyttjig sand	0,20 m
Sandig lera	0,05 m
Lera	-

Provgrop 136:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,25 m
Sand	0,08 m
Lera	-

Provgrop 137:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,20 m
Lerig sand	0,15 m
Lera	-

Provgrop 138:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus	0,25
Grus, sand, mörkfärgat	0,20 m
Grus	0,10 m
Morän	-

Provgrop 139:

Lagerföljden:	
Sandblandad humus - ljus	0,15 m
Sandblandad humus - mörkare	0,45 m
Lera	-

Provgrop 140:

Lagerföljd:	
Sandblandad humus med lerpart	0,05 m
Täckdike	0,60 m
Lera	-

Provgrop 141:

Uppgift saknas	-
----------------	---

Provgrop 142:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Humus	0,35 m
P. gl lera	0,25 m
Grov mo	0,13 m
Grov lera	0,15 m
Sand - kol	0,15 m
S gl lera	

Provgrop 143:

Förna	0,02 m
Humusblandad sand	0,10 m
Rostfärgad grusig sand	0,15 m
Silt	0,18 m
Fin mo	0,10 m
Grusig mo	0,80 m

Provgrop 144:

Lagerföljden:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,20 m
Grov lera	0,25 m
P gl lera	0,45 m
Grov mo	0,15 m
S. gl lera	-

Provgrop 145:

Lagerföljden:

förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,15 m
P. gl lera	0,18 m
Mo	0,07 m
S. gl lera	-

Provgrop 146:

Lagerföljden:

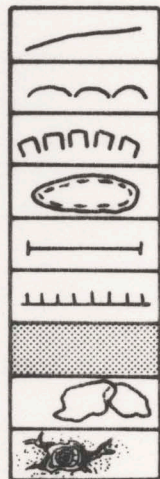
Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,20 m
Kulturlager mo	0,07 m
P. gl era	0,30 m
Sand	0,10 m
S. gl lera	-

* Provgrop 117:

Lagerföljd:

Förna	0,02 m
Sandblandad humus	0,45 m
Grus (grå)	0,19 m
Grus (rostfärgad)	0,15 m
Sand	0,04 m
Lera	-

TECKENFÖRKLARING PLANER OCH PROFILER
 KEY TO SYMBOLS USED IN DRAWINGS OF PLANS AND SECTIONS

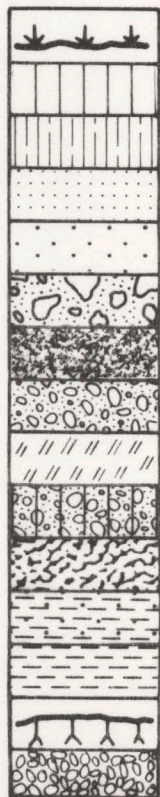

PLAN

Begränsning för fornlämning
 Begränsning för stenpackning
 Begränsning för berg i dagen
 Grop
 Profillinje
 Schaktgräns
 Schakt
 Sten, över- och underliggande
 Stubbe

PLAN

Limit of monument
 Edge of stone-packing
 Edge of rock outcrop
 Pit
 Line of section
 Limit of trench
 Trench
 Overlapping stones
 Tree-stump

PROFIL

Vegetationsskikt
 Humus, ploglager
 Sandblandad humus
 Finare sand
 Sand
 Grus
 Kulturlager
 Morän
 Kol
 Humusblandad morän
 Förna
 Sandig lera
 Lera
 Berg
 Svallgrus

SECTION

Line of vegetation
 Humus, ploughed soil
 Sand mixed with humus
 Fine sand
 Sand
 Gravel
 Culture layer
 Moraine
 Charcoal
 Humus mixed with moraine
 Raw humus
 Sandy clay
 Clay
 Rock outcrop
 Fluvial gravel

To 173/201, To 203/202, To 210, To 211.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Läge: Se karta i undersökningsrapporterna för To 173/201, To 203/202,
To 210, To 211 Västra Änghagen på Hisingen i Göteborgs kommun.

Grävningssorsak: Planerad villabebyggelse

Grävningstid: 21/4 - 27/5 1981

Antal timmar i fält: 785 arkeologtimmar

Undersökt yta: 1000 kvm, inom området upptogs 159 provgropar och
25 m schakt

Platsledare: Ingela Klasson

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Göteborg
Torslanda 173/201
Torslanda
Bopl stå

Inv.nr 49500

Provgrop 85	
:1 Övrig flinta, 1 st, 72 g	F 100
Provgrop 86	
:2 Övrig flinta, 1 st, 15 g	F 101
Provgrop 87	
:3 Avslag, flinta, 5 st, 97 g	F 102
:4 Övrig flinta, 33 st, 310 g	"
Provgrop 88	
:5 Avslag, flinta, 2 st, 1 g	F 103
:6 Splitter, flinta, 6 st, 1 g	"
:7 Övrig flinta, 11 st, 33 g	"
Provgrop 89	
:8 Avslag, flinta, 1 st, 17 g	F 104
:9 Övrig flinta, 29 st, 417 g	"
:10 Kvarts, 2 st, 10 g	"
Provgrop 90	
:11 Avslag, flinta, 2 st, 15 g	F 105
:12 Splitter, flinta, 5 st, 1 g	"
:13 Övrig flinta, 40 st, 208 g	"
Provgrop 91	
:14 Övrig flinta, 3 st, 22 g	F 106
Provgrop 93	
:15 Övrig flinta, 1 st, 9 g	F 108

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

Provgrop 94	
:16 SPAN M RETUSCH, flinta, 1 st, 1 g	F 112
:17 Avslag, flinta, 1 st, 10 g	"
:18 Övrig flinta, 12 st, 142 g	"
Provgrop 95	
:19 Övrig flinta, 1 st, 1 g	F 113
Provgrop 96	
:20 Avslag, flinta, 1 st, 5 g	F 114
:21 Övrig flinta, 8 st, 78 g	"
Provgrop 97	
:22 Avslag, flinta, 1 st, 3 g	F 115
:23 Splitter, flinta, 3 st, 1 g	"
:24 Övrig flinta, 10 st, 178 g	"
Provgrop 98	
:25 ÖVRIG FLINTA M RETUSCH, 1 st, 2 g	F 116
:26 ENSIDIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 1 st, 13 g	"
:27 Avslag, flinta, 2 st, 3 g	"
:28 Övrig flinta, 5 st, 149 g	"
Provgrop 99	
:29 ÖVRIG KÄRNA, flinta, 1 st, 98 g	F 117
:30 Spån, flinta, 1 st, 1 g	"
:31 Avslag, flinta, 11 st, 84 g	"
:32 Övrig flinta, 42 st, 339 g	"
Provgrop 100	
:33 Korta spånfragment, flinta, 1 st, 1 g	F 118
:34 Splitter, flinta, 1 st, 1 g	"
:35 Övrig flinta, 12 st, 93 g	"
Provgrop 101	
:36 Kort spånfragment, flinta, 1 st, 1 g	F 119

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

:37 Avslag, flinta, 3 st, 63 g	F 119
:38 Övrig flinta, 8 st, 68 g	"
Provgrop 102	
:39 Korta spånfragment, flinta, 2 st, 5 g	F 120
:40 Avslag, flinta, 28 st, 115 g	"
:41 Splitter, flinta, 35 st, 10 g	"
:42 Övrig flinta, 136 st, 690 g	"
Provgrop 103	
:43 Avslag, flinta, 7 st, 96 g	F 121
:44 Övrig flinta, 36 st, 1035 g	"
Provgrop 104	
:45 Avslag, flinta, 4 st, 16 g	F 122
:46 Övrig flinta, 14 st, 54 g	"
Provgrop 105	
:47 Avslag, flinta, 1 st, 15 g	F 123
:48 Splitter, flinta, 8 st, 3 g	"
:49 Övrig flinta, 26 st, 329 g	"
Provgrop 106	
:50 Avslag, flinta, 3 st, 1 g	F 125
:51 Splitter, flinta, 3 st, 1 g	"
:52 Övrig flinta, 24 st, 139 g	"
:53 Kvarts, 2 st, 10 g	"
Provgrop 107	
:54 Avslag, flinta, 12 st, 26 g	F 124
:55 Splitter, flinta, 2 st, 1 g	"
:56 Övrig flinta, 28 st, 179 g	"
Provgrop 108	
:57 Avslag, flinta, 5 st, 10 g	F 126
:58 Splitter, flinta, 16 st, 4 g	"
:59 Övrig flinta, 41 st, 117 g	"

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

Provgrop 109	
:60 Avslag, flinta, 3 st, 12 g	F 127
:61 Övrig flinta, 4 st, 45 g	"
Provgrop 110	
:62 Avslag, flinta, 1 st, 4 g	F 128
:63 Övrig flinta, 4 st, 10 g	"
:64 Kvarts, 2 st, 1 g	"
:65 Bränd lera, 1 st, 1 g	"
Provgrop 111	
:66 ÖVRIG FLINTA M RETUSCH, 6 st, 24 g	F 129
:67 ÖVRIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 1 st, 101 g	"
:68 Kort spånfragment, flinta, 1 st, 1 g	"
:69 Avslag, flinta, 14 st, 28 g	"
:70 Splitter, flinta, 23 st, 4 g	"
:71 Övrig flinta, 164 st, 1120 g	"
Provgrop 113	
:72 Avslag, flinta, 1 st, 35 g	F 131
:73 Övrig flinta, 1 st, 9g	"
Provgrop 114	
:74 Avslag, flinta, 6 st, 52 g	F 132
:75 Övrig flinta, 12 st, 55 g	"
:76 Kvarts, 4 st, 12 g	"
:77 KERAMIK, 1 st, 2 g	"
Provgrop 115	
:78 Övrig flinta, 5 st, 17 g	F 133
Provgrop 116	
:79 Kort spånfragment, flinta, 1 st, 1 g	F 134
:80 Mikrospån, flinta, 1st, 1 g	"
:81 Avslag, flinta, 34 st, 153 g	"
:82 Splitter, flinta, 4 st, 1 g	"

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

:129 Övrig flinta, 79 st, 410 g	F 148
:130 Kvarts, 4 st, 13 g	"
Provgrop 131	
:131 Avslag, flinta, 1 st, 1 g	F 150
:132 Splitter, flinta, 1 st, 1 g	"
:133 Övrig flinta, 2 st, 64 g	"
Provgrop 132	
:134 Avslag, flinta, 1 st, 4 g	F 151
:135 Splitter, flinta, 5 st, 1 g	"
:136 Övrig flinta, 7 st, 37 g	"
:137 KERAMIK, 2 st, 10 g	"
:138 Brända ben, 3 g	"
Provgrop 133	
:139 Avslag, flinta, 30 st, 211 g	F 152
:140 Splitter, flinta, 3 st, 1 g	"
:141 Övrig flinta, 49 st, 278 g	"
Provgrop 134	
:142 Avslag, flinta, 2 st, 6 g	F 153
:143 Övrig flinta, 5 st, 47 g	"
Provgrop 135	
:144 Avslag, flinta, 1 st, 1 g	F 154
:145 Splitter, flinta, 3 st, 1 g	"
:146 Övrig flinta, 6 st, 20 g	"
Provgrop 136	
:147 Mikrospån, flinta, 1 st, 1 g	F 155
:148 Avslag, flinta, 6 st, 34 g	"
:149 Övrig flinta, 18 st, 132 g	"
Provgrop 137	
:150 PLATTFORMSAVSLAG, flinta, 1 st, 13 g	F 156
:151 Avslag, flinta, 5 st, 19 g	"

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

:152 Övrig flinta, 9 st, 63 g	F 156
Provgrop 138	
:153 Splitter, flinta, 1 st, 1 g	F 157
:154 Övrig flinta, 3 st, 6 g	"
Provgrop 139	
:155 Avslag, flinta, 6 st, 31 g	F 158
:156 Splitter, flinta, 1 st, 1 g	"
:157 Övrig flinta, 23 st, 209 g	"
Provgrop 140	
:158 SPÅN M RETUSCH; flinta, 1 st, 8 g	F 159
:159 Mikrospån, flinta, 1 st, 1 g	"
:160 Avslag, flinta, 25 st, 160 g	"
:161 Splitter, flinta, 13 st, 2 g	"
:162 Övrig flinta, 106 st, 1030 g	"
Provgrop 146, under ploglagret	
:163 Avslag, flinta, 8 st, 38 g	
:164 Övrig flinta, 7 st, 13 g	
:165 KERAMIK, 3 st, 26 g	
:166 Bränd lera, 3 st, 6 g	
Provgrop 147	
:167 Avslag, flinta, 12 st, 192 g	
:168 Övrig flinta, 53 st, 580 g	
:169 Kvarts, 4 st, 87 g	
Provgrop 148	
:170 Avslag, flinta, 1 st, 2 g	
:171 Övrig flinta, 4 st, 9 g	
Provgrop 149	
:172 Spån, flinta, 1 st, 2 g	
:173 Övrig flinta, 1 st, 3 g	

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

:83 Övrig flinta, 46 st, 407 g	F 134
Provgrop 117	
:84 Avslag, flinta, 3 st, 154 g	F 135
:85 Splitter, flinta, 2 st, 1 g	"
:86 Övrig flinta, 36 st, 565 g	"
Provgrop 118	
:87 Avslag, flinta, 1 st, 13 g	F 136
:88 Övrig flinta, 8 st, 247 g	"
Provgrop 119	
:89 Avslag, flinta, 7 st, 27 g	F 137
:90 Splitter, flinta, 12 st, 3 g	"
:91 Övrig flinta, 46 st, 330 g	"
Provgrop 120	
:92 Splitter, flinta, 13 st, 3 g	F 138
:93 Övrig flinta, 36 st, 423 g	"
Provgrop 121	
:94 PLATTFORMSKÄRNA, flinta, 1 st, 66 g	F 139
:95 Kort spånfragment, flinta, 1 st, 1 g	"
:96 Avslag, flinta, 8 st, 11 g	"
:97 Splitter, flinta, 10 st, 1 g	"
:98 Övrig flinta, 46 st, 321 g	"
Provgrop 122	
:99 Splitter, flinta, 2 st, 1 g	F 141
:100 Övrig flinta, 9 st, 8 g	"
:101 Kvarts, 22 st, 216 g	"
:102 Slagg, 1 st, 1 g	"
Provgrop 123	
:103 AVSLAG M RETUSCH, flinta, 2 st, 48 g	F 142
:104 Avslag, flinta, 8 st, 46 g	"
:105 Övrig flinta, 15 st, 124 g	"

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

Provgrop 124	
:106 Övrig flinta, 3 st, 45 g	F 143
Provgrop 125	
:107 PLATTFORMSKÄRNA, flinta, 1 st, 27 g	F 144
:108 Avslag, flinta, 4 st, 14 g	"
:109 Övrig flinta, 8 st, 30 g	"
Provgrop 126	
:110 ÖVRIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 1 st, 98 g	F 145
:111 Spån, flinta, 1 st, 2 g	"
:112 Avslag, flinta, 3 st, 13 g	"
:113 Splitter, flinta, 1 st, 1 g	"
:114 Övrig flinta, 6 st, 115 g	"
Provgrop 127	
:115 AVSLAG M RETUSCH, flinta, 1 st, 4 g	F 146
:116 Avslag, flinta, 5 st, 50 g	"
:117 Splitter, flinta, 1 st, 1 g	"
:118 Övrig flinta, 14 st, 106 g	"
Provgrop 128	
:119 Avslag, flinta, 17 st, 133 g	F 147
:120 Övrig flinta, 31 st, 550 g	"
:121 Kvarts, 4 st, 2 g	"
Provgrop 129	
:122 AVSLAG M RETUSCH, flinta, 2 st, 22 g	F 149
:123 Kort spånfragment, flinta, 1 st, 1 g	"
:124 Avslag, flinta, 10 st, 40 g	"
:125 Splitter, flinta, 11 st, 1 g	"
:126 Övrig flinta, 34 st, 240 g	"
Provgrop 130	
:127 Avslag, flinta, 15 st, 40 g	F 148
:128 Splitter, flinta, 20 st, 3 g	"

TORSLANDA 173/201

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

Provgrop 150

:174 Övrig flinta, 2 st, 13 g

Provgrop 152

:175 Övrig flinta, 4 st, 25 g

:176 KERAMIK, 3 st, 25 g

Provgrop 156

:177 Avslag, flinta, 1 st, 5 g

Provgrop 158

:178 TVÄREGGAD PILSPETS, flinta, 1 st, 1 g

:179 ÖVRIG KÄRNA, flinta, 1 st, 184 g

:180 Avslag, flinta, 6 st, 87 g

:181 Övrig flinta, 7 st, 17 g

Provgrop 159

:182 Avslag, flinta, 1 st, 16 g

:183 Övrig flinta, 1 st, 16 g

Ytplockning zon 1

:184 STYCKE M TILLHUGGNING, flinta, 1 st, 55 g F 109

:185 ÖVRIGT REDSKAP, flinta, 1 st, 62 g "

:186 ÖVRIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 4 st, 267 g "

:187 ENSIDIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 1 st, 34 g "

:188 ÖVRIG KÄRNA, flinta, 3 st, 145 g "

:189 FRAGMENT AV KÄRNA, flinta, 2 st, 81 g "

:190 Kort spånfragment, flinta, 2 st, 3 g "

:191 Avslag, flinta, 141 st, 1810 g "

:192 Splitter, flinta, 4 st, 1 g "

:193 Övrig flinta, 596 st, 13940 g "

:194 Kvarts, 2 st, 59 g "

Ytplockning, lösfynd, zon 1-3

:195 SPAN M RETUSCH, flinta, 3 st, 65 g

TORSLANDA 173/101

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM

Inv.nr 49500

:196 AVSLAG M RETUSCH, flinta, 2 st, 32 g

:197 Avslag, flinta, 48 st, 600 g

:198 Övrig flinta, 63 st, 1230 g

Ytplockning, zon 2

:199 STYCKE M TILLHUGGNING, flinta, 1 st, 14 g F 110

:200 ÖVRIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 1 st, 130 g "

:201 ÖVRIG KÄRNA, flinta, 2 st, 267 g "

:202 Spån, flinta, 2 st, 14 g "

:203 Avslag, flinta, 72 st, 1470 g "

:204 Övrig flinta, 151 st, 5080 g "

Ytplockning, zon 3

:205 SPAN M RETUSCH, flinta, 1 st, 3 g F 111

:206 AVSLAG M RETUSCH, flinta, 1 st, 68 g "

:207 KNACKSTEN, flinta, 1 st, 273 g "

:208 ÖVRIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 3 st, 167 g "

:209 ENSIDIG KÄRNA M PLATTFORM, flinta, 1 st, 90 g "

:210 ÖVRIG KÄRNA, flinta, 3 st, 217 g "

:211 Avslag, flinta, 86 st, 1240 g "

:212 Övrig flinta, 197 st, 11492 g "

:213 Kvarts, 3 st, 35 g "

Ytplockning, zon 4

:214 BORRSPETS, flinta, 1 st, 2 g F 140

:215 AVSLAG M RETUSCH, flinta, 2 st, 15 g "

:216 Spån, flinta, 1 st, 3 g "

:217 Kort spånfragment, flinta, 1 st, 1 g "

:218 Avslag, flinta, 42 st, 401 g "

:219 Splitter, flinta, 15 st, 2 g "

:220 Övrig flinta, 124 st, 1998 g "

Rapport i GAM:s arkiv.

Fyndrapport 1982.

TORSLANDA 173/101